

BAKTERIERS VÆKST OG EKSPONENTIEL UDVIKLING

Et godt eksempel på eksponentiel vækst er hos bakterier. Antag at man til tiden 0 tæller 1000 bakterier i en beholder, hvor bakterierne har ubegrænset adgang til næringsstoffer. Antag også at antallet af bakterier fordobles, for hver time der går.

Beregn nu, hvor mange bakterier der er efter 1 time, 2 timer, 3 timer og 5 timer. Vis datapunkter for tid og antallet af bakterier i et punktplot.

Ovenstående er en eksponentiel udvikling, og man bruger forskriften

$$f(x) = b \cdot a^x \quad (1)$$

hvor det gælder at $a > 0$ og $b > 0$. Definitionsmængden er givet ved $Dm(f) = \mathbb{R}$ mens værdimængden er givet ved $Vm(f) = \mathbb{R}_+$.

- **Forsøg** at opskrive eksemplet med bakterierne med forskriften givet ved (1).

ARBEJDE MED NSPIRE-FIL

Nu skal vi arbejde med denne fil: *eksponentiel - eksperimentel undersøgelse elev*. (Filen ved modulet på Lectio).

Der er to opgaver i Nspire-filen, som hedder **Opgave 1** og **Opgave 2**.

Først undersøges nedenstående for **Opgave 1** og dernæst for **Opgave 2**.

- Undersøg ved at variere værdierne for a og b , hvilke værdier der bedst passer til punkterne.
- Hvad konkluderer du om a og b i forhold til grafens udseende?

Dernæst betragtes **Opgave 1** i Nspire-filen.

Du skal vælge den y -værdi i regnearket, der har x -værdien 8 og den y -værdi i regnearket, der har x -værdien 9.

- Hvad er den absolutte tilvækst mellem de to y -værdier? Benyt igen følgende (slutværdi - begyndelsesværdi).
- Hvad er den relative tilvækst (i procent)? Benyt følgende: $\frac{\text{slutværdi} - \text{begyndelsesværdi}}{\text{begyndelsesværdi}}$

Gentag denne øvelse, men nu skal du vælge y -værdierne for de to x -værdier 81 og 82. Hvad kan du konstatere?

Gentag øvelsen du netop har udført, men denne gang for **Opgave 2** i Nspire-filen.

- Relater de tal du har bestemt til udseendet af punkter og graf.
- Udfør eksponentiel regression på datapunkterne i Opgave 1 og Opgave 2 og skriv forskrifterne ned. Forhold dig til de tal, som du finder ved den eksponentielle regression. Minder de tal om noget, du så tidligere?

FREMSKRIVNINGSAKTOR OG VÆKSTRATE

Lad os igen betragte forskriften

$$f(x) = b \cdot a^x$$

Her kalder vi a for *fremskrivningsfaktoren*.

I det vi lader r være vækstraten gælder det at $r = a - 1$ og derfor $a = 1 + r$.

Betragt nu de resultater du fandt frem til ved arbejdet med Nspire filerne og eksponentiel regression. Hvad er fremskrivningsfaktoren og vækstraten for de to eksempler?

Forskrift, $f(0)$ og grafen

Du bliver givet forskriften $f(x) = 8 \cdot 1,03^x$

- Beregn $f(0)$.
- Tegn grafen for funktionen f i Nspire.
- Hvad fortæller $f(0)$ dig?
- Vi kalder b for begyndelsesværdien. Giver det mening for dig?
- Er der tale om en voksende eller aftagende funktion?
- Hvad er fremskrivningsfaktoren?
- Hvad er vækstraten?

Forskrift, vækst og graf

Du bliver givet forskriften $f(x) = 75 \cdot 0,91^x$

- Er der tale om en aftagende eller voksende funktion?
  - Du må gerne tegne grafen for funktionen f i Nspire.
- Hvad er fremskrivningsfaktoren?
- Hvad er vækstraten?
- Definer funktionen f i Nspire.
- Beregn $f(12)$, $f(13)$ og $\frac{f(13)}{f(12)}$. Kommenter resultatet.
- Beregn $\frac{f(x+1)}{f(x)}$ i Nspire. Kommenter resultatet.

- Betragt nu det generelle tilfælde, hvor $f(x) = b \cdot a^x$.

Find et stykke papir frem og luk computeren.

Bestem nu hvad du kan komme frem til for dette udtryk ved at reducere det mest muligt:

$$\frac{f(x+1)}{f(x)} =$$